

Satavesi-ohjelman toimintasuunnitelma 2021–2027

Tausta

Satakunnan järvet ja joet ovat muuttuneet voimakkaasti luonnontilasta vesirakentamisen, jätevesien ja hajakuormituksen vaikutuksesta. Satakunnassa sisävesien tila on heikompi kuin Suomessa keskimäärin, mutta mm. Kokemäenjoen tila on kuitenkin parantunut merkittävästi teollisuuden ja yhdyskuntien mittavien vesiensuojelutoimien myötä 1970-luvun tilanteeseen verrattuna. Myös hajakuormituksen vähentämistoimia on tehty pitkään eri vesistöalueilla, mutta vaikutukset vesien tilaan ovat hitaita. Rannikkovesissä valuma-alueelta tulevan ja paikallisen kuormituksen vaikutukset näkyvät erityisesti jokisuistoissa sekä matalilla ja suojaisilla vesialueilla. Ilmastonmuutoksen myötä sateisuuden lisääntyminen sekä leudontuvat talvet ovat tekijöitä, joiden mahdolliset vaikutukset tulee ottaa huomioon vesienhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Virtausten mukana etelästä kulkeutuvat ravinteet rehevöittävät sekä Selkämeren rannikkovesiä että avomerta. Pohjavedet ovat Satakunnassa suurimmaksi osaksi hyvässä tilassa.

Vesien- ja merenhoitolain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat on laadittu nyt kolmesti, ja vesien hyvän tilan tavoite on edelleen pääosin saavuttamatta varsinkin sisävesillä. Etenkin Selkämeren ulompien rannikkovesien tila on heikentynyt selvästi viime vuosien aikana Satakunnan rannikolla. Suomen merenhoitosuunnitelma ja sen toimenpideohjelma on myös laadittu toisen kerran, ja tavoitteena on Itämeren hyvä tila vuoden 2027 loppuun mennessä.

Ensimmäinen aiesopimus vuosille 2002–2006 tehtiin Lounais-Suomen ympäristökeskuksen, Satakuntaliiton ja Satakunnan TE-keskuksen kesken Satakunnan vesistöjen tilan parantamiseksi, mikä käynnisti Satakunnan vesistöohjelman. Satavesi-ohjelman tavoitteena on ollut tukea ja aktivoida kansalaisten, viranomaisten ja asiantuntijoiden yhteistyötä vesien tilan parantamiseksi. Ohjelman aiempina toimintamuotoina ovat olleet vesistöaluetoiminta, kansalaistoiminnan tukeminen sekä hankkeiden edistäminen ja toteuttaminen. Hankkeita on rahoitettu erilaisista kansallisista ohjelmista ja EU-ohjelmista ja niiden toteuttajina ovat toimineet useat eri tahot.

Tavoitteena vesienhoidon toimeenpano

Vuosina 2021–2027 Satavesi-ohjelman päätavoitteena on vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman ja siihen liittyvien toimenpideohjelmien sekä Satavesi-työssä laadittujen paikallisten kehittämisohjelmien toimeenpanon edistäminen. Aiemmin tehtyjä selvityksiä, suunnitelmia ja ohjelmia hyödynnetään ja toimiviksi havaittuja menetelmiä ja käytäntöjä priorisoidaan. Uusien vesienhoidon menetelmien (kipsi, rakennekalkki, rakennekuitu ym.) käyttöönottoa pyritään tehostamaan. Painopisteenä ovat alle hyvässä tilassa ja sen riskissä olevat vesimuodostumat ja lisäksi paikallisesti kiinnostavat kohteet. Vesienhoitotoimien edistämisen vastuu- ja toimijatahoja sovitaan kohteittain. Viranomaisten ja lakisääteisen vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän sekä eri toimijoiden ja kansalaisten yhteistoimintaa tiivistetään ja eri tahojen edustavuutta parannetaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Satavesi-ohjelman ohjausryhmään kuuluvat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Satakuntaliiton ja Satakunnan ELY-keskuksen edustajat, vesistöalueriikien puheenjohtajat ja keskeiset paikalliset

tutkimustahot. Vesistöaluaryhminä jatkavat Karvianjoki-ryhmä, Kokemäenjoki-ryhmä ja Eurajoki-Lapinjoki-ryhmä, joiden kokoonpanoa uudistetaan. Selkämeren rannikon vesienhoitoa käsitellään em. jokialuaryhmissä. Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa toimii maakuntien yhteinen pohjavesiryhmä, jonka kanssa tehdään yhteistyötä. Mahdollisten muiden teemaryhmien toiminnasta päätetään uudessa ohjausryhmässä.

Vesistöaluaryhmien toimintaa suunnataan aiempaa enemmän konkreettisten työpajojen muotoon. Kokoontumistavoista ja työmuodoista sovitaan tarkemmin ohjausryhmässä. Ympäristötietoa ja omien vesien hoito-ohjeita ja neuvontaa pidetään esillä viranomaistyönä ja uusissa, syntyvissä hankkeissa.

Kuormituksen vähentämiseen ja vesienhoidon käytännön toimenpiteisiin keskitytään valituissa vesienhoitokohteissa niiden valuma-alueet ja vesien käyttöön liittyvät intressit huomioon ottaen. Erityisesti aktivoidaan niitä toimijoita, joilla on mahdollisuus edistää konkreettisia vesienhoitotoimia ja hankkeita. Myös maakuntatasoa laajempaa yhteistyötä hyödynnetään aktiivisesti erityisesti Kokemäenjoen ja siihen laskevan Loimijoen alueella.

Satavesi-ohjelman toiminta tukee vesienhoidon kansallisia ja alueellisia tavoitteita, jotka sisältyvät Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaan ja Suomen merenhoitosuunnitelmaan sekä Satakunnan aluetta koskeviin toimenpideohjelmiin ja paikallisiin kehittämissuunnitelmiin. Sataveden toimien prioriteettialueina ovat Satakunnan aluetta koskevien vesienhoidon toimenpideohjelmien suunnitellut painopistealueet. Satavesi-ohjelman puitteissa tullaan ottamaan huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset vesienhoidon toimien mitoituksen riittävyteen. Ohjelma tukee myös vesien- ja merenhoitoon liittyvää tulevaa suunnittelutyötä.

Rahoitus

Ohjelmatyötä ohjataan pääosin virkatyönä. Vesistöalue- ja teemaryhmätoimintaan osallistuu viranomaisten lisäksi paikallisia toimijoita ja kansalaisia. Ohjelmatyön osakoordinointiin muuna kuin virkatyönä tulisi kohdentaa riittävästi varoja sen jatkuvuuden turvaamiseksi. Tuleviin hankkeisiin etsitään sopivia rahoituskanavia työpajojen ym. tapaamisten avulla. Sopijaosapuolet edistävät vesien tilaa parantavaa toimintaa omien ohjelmiensa mukaisesti.